

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

1. Aşağıda iki arkadaş arasında geçen diyalogdan bir kesite yer verilmiştir:

Bir şeyi merakla öğrenmeyi istedin mi hiç?

Ne gibi bir şeyi?

Çocukken inatla, ısrarla merak ettiklerimiz gibi?

Evet, mutlaka.. Kuşların neden ve nasıl uçtuğunu merak ederdim.

Peki, bu konuyla ilgili merakını kendine çevirmeyi denedin mi hiç?

Nasıl yani? Biraz açar mısın?

Elbette. İnsanlar uçabilir mi mesela?

Bu da soru mu? Tabiki uçamaz çünkü kanatları yok.

Hemen kestirip atma. Bu sorunun cevabı uçmaktan ne anladığına göre değişir.

Uçmaktan ne anlamalıyız? Uçmak somut olarak gökyüzünde yükselmektir bana göre. Peki, sana göre nedir uçmak?

Şöyle düşünelim. Kafesteki kuş uçamaz değil mi? İşte insan da ön yargıları ile kendi zihninde kafese benzer engeller üretir. Bu nedenle özgür düşünemez, bağımsız hareket edemez. Yani uçamaz.

İyice kafamı karıştırdın.

Bu diyalog bir bütün olarak değerlendirildiğinde felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden öncelikle hangisine örnek oluşturur?

- A) Yığılımlı ilerleme
 - B) Sistemli olma
 - C) Evrensel olma
 - D) Refleksif olma
 - E) Sorgulama
2. "Cahil kimsenin en belirgin özelliği nedir?" diye sorsalar "Bilemediği her şeyi yok saymaktır." derim. Neyi bilmediğini bilmek edimi, henüz cahil kimselerde mevcut değildir. Cahilin aksine bilge kişi neyi bilmediğinin bilgisine sahip olmasının yanında, bilmediklerinin deniz derya olduğunu da bilir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bilge kişi neyi bilmediğinin bilgisine sahiptir.
- B) Bilgelik, bilgi durumuna yönelik bir bilinç durumudur.
- C) Bilgelige giden yolda farkındalık gereklidir.
- D) Bilge durumunda kişi bilmediklerini yok sayar.
- E) Bilgelik cahilliğin karşıtıdır.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

3. Felsefe öğretmeni, felsefe ile yeni tanışan öğrencilerine kısa bir mesaj gönderir:

Felsefe sözcüğünü hepimiz daha önce duymuşsunuzdur. Kiminiz anlamı ile ilgili sağlam bir bilgiye sahipken, kiminizin eksik öğrenmeleri olabilir. Ya da aranızda ilk defa duyanlar da olabilir. Şöyle bir giriş niteliğinde sizlere kısaca bilgi vermek istedim. Hepiniz bir defa da olsa hayatınızda kendinize “Ben kimim?”, “Yaşamımı anlamlı kılan nedir?” gibi soruları sormuşsunuzdur. İşte felsefe her şeyden önce aklın bu gibi sorunlara yöneldiği ve sorulara yine akla dayalı yanıtların arandığı bir düşünme faaliyetidir. İnsanı ilgilendiren her şey felsefenin konusu olabilir. Dünyayı ve bireyin varoluşunu anlamaya çalışır. Bunu yaparken de filozoflar kendi içinde çelişkilerin olmadığı, bütüncül bir bakış açısı oluşturmaktadır. Filozof, zihnini harekete geçiren bilme isteği ile yanıp tutuşan kişidir. Bu açıdan felsefe sürekli yolda olmaktır, araştırmaktır.

Şimdilik bu kadar bir giriş yeterli diye düşünüyorum. Dersimizde görüşmek üzere.

Sinem Karagöz

Öğretmen bu mesajında, felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisine değmemiştir?

- A) Evrensel olma
- B) Sorgulama
- C) Merak etme
- D) Yığılımlı ilerleme
- E) Tutarlı olma

4. Sokrates Kriton diyalogunda “Bilirim ki benim gibi bir adamı öldürmekle beni değil, kendinizi cezalandırıyorsunuz. Ben size Tanrı'nın bir vergisiyim. Beni mahkûm etmekle Tanrı'ya karşı bir günah işlemeyiniz dediğim zaman, kendimi değil, sadece sizi düşünüyorum... Ey Atinalılar, ben bu dünyada olduğu gibi öbür dünyada da bilgeliği araştırmakta devam edeceğim. Kimin bilgili, kimin bilgisiz olduğunu daha iyi öğreneceğim. Hem orada bu araştırmalar yüzünden ölüme mahkûm edilmek tehlikesi de yok.”

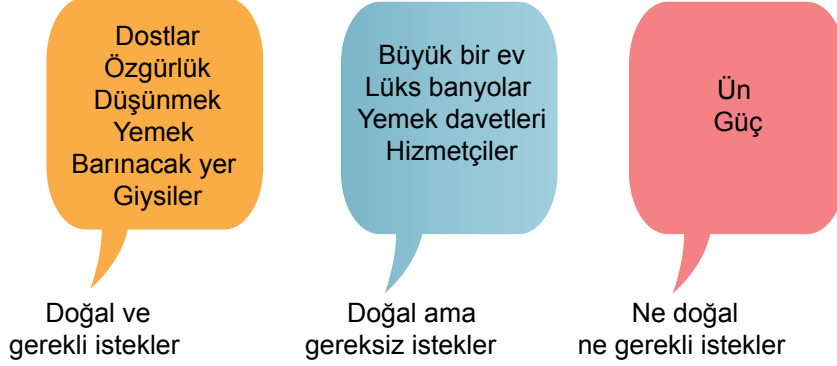
Bu parçadan hareketle felsefi etkinliğin özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yaşamla ilgili önemli sorular sorar.
- B) Tüm insanların yapabileceği bir etkinliktir.
- C) Rasyonel ve tutarlı bir düşünme etkinliğidir.
- D) Bitmek bilmeyen bir arayış sürecidir.
- E) Toplum ve yaşam ile ilgili bir disiplindir.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

5. İlk Çağ Helenistik dönem filozoflarından Epiküros, insanın mutlu olmak için mutlaka neleri edinmesi gerektiği ile ilgili düşünür ve arzuladığımız bazı şeylerin doğal ve gerekli olduğunu; bazılarının ise doğal ve gereksiz olduğunu belirtir. Tabii bir de ne doğal ne de gerekli olan istekler vardır. Bu istekler şöyle örneklendirebilir:

MUTLU OLMAK İÇİN GEREKLİ OLANLAR VE OLMAYANLAR

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ne doğal ne de gerekli olan istekler içerisinde yer alır?

- A) Sosyal ortamlarda popüler bir kişi olmak
B) Aktivitede bulunmak
C) Yaşanılan hayat üzerinde kafa yormak
D) Giysi ve barınacak yer bulmak için yeterli para kazanmak
E) Bir arkadaş grubuna dâhil olmak
6. Felsefe tarihinde ele alınan konu, insan ve evren açıklamaları farklılık gösterse de, esasında her dönem birbiri ile oldukça ilişkilidir. Örneğin geleneksel felsefe varlığı bir nesne olarak ele alırken, insanı da evrende var olan bir nesne olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle felsefe tarihinde Heidegger gibi pek çok filozof, felsefelerine geçmiş dönem açıklamalarını eleştirerek başlarlar. Heidegger'e göre geleneksel felsefe insanı dış dünyada var olan ontik şeyler olarak ele almıştır. İnsanın varlığı bir nesne olarak algılandığında, "ben ve benim dışımdaki" ayrımı bakımından ele alınacağı için geleneksel felsefe hiçbir zaman insanın öz varlığına, otantikliğine yani varoluş gerçeğine ulaşamayacak ve boyuna bizâtihi bireyin varoluşuna yabancılaşacaktır. O hâlde onun görüşlerinin geçmiş dönem ele alınan varlık anlayışları ile olan ilişkisi yadsınamaz.

Bu parçanın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe, kendi tarihinden soyutlanamaz.
B) Felsefe tarihinde evren ve insana dair farklı açıklamalar vardır.
C) Felsefe tarihinde bir döneme ait sorun çözülmeden yeni bir döneme geçilemez.
D) Felsefe tarihinde her dönem, kendine özgü sorunlar ele alınmıştır.
E) Filozoflar, felsefe tarihine yön veren kişilerdir.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

7. Felsefe öğretmeni derse giriş yapmak için öğrencilerine şunları söyler:

Düşünülmeden ve sağlam bir temellendirmeye dayanmadan gerçekleştirilen, doğru bilgiye veya doğru eyleme götürmeyen anlık düşünceler; söz gelimi bir kâr elde etmek için yapılan akıl yürütmeler, bir olaya karşı verilen ani tepkiler; dürtü ve güdülere dayalı çağrışımlar, üzerinde düşünülmemiş hayaller, basit kanaatler veya ön yargılar felsefi düşünce tarzı sayılamaz.

Bu metinde öğretmenin “felsefi düşünce tarzı”nın anlaşılması için aşağıdaki yollardan hangisine başvurduğu söylenebilir?

- A) Bilim ve sanata yapmış olduğu katkılara vurgu yapmak
- B) Tutarlılığını ve düşünce basamaklarını kontrol etmek
- C) İnsan bilimleri ile benzer yanlarını göstermek
- D) Ne olmadığı hakkında çıkarımlarda bulunmak
- E) Tüm insanlığı ilgilendiren sorunlarla ilgilenip ilgilenmediğini göstermek

8. Felsefe literatüründe felsefenin bir bilim olmadığına mutlaka okumuşsunuzdur. Fakat pozitif felsefe, felsefenin konusunun metafizik kavramlar olmadığını, onun yalnızca somut gerçeklere dayanan olgular arası ilişkileri incelemesi gerektiğini belirtir. Bununla birlikte Kant'ın “İnsan bilgisinin imkân ve sınırları nelerdir?” sorusuna pozitif felsefenin kurucusu Comte: “İnsan yalnızca fenomenleri bilip kavrayabilir. Bu nedenle felsefe gözlenen olgulara dayanmalıdır.” der. Ama yine de pozitif felsefe, olandan ziyade olması gerekeni dile getirdiğinden bilim değil, felsefe olarak kalmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine kesinlikle ulaşamaz?

- A) Bir şeyin bilim olması demek olanı olduğu gibi ele almasını gerektirir.
- B) Felsefe bilim olma yolunda ilerlemektedir.
- C) Felsefenin tanımı kişiden kişiye değişir.
- D) Felsefenin ne olduğu zaman içerisinde değişime uğramıştır.
- E) Felsefe ideali dile getiren bir soruşturma faaliyetidir.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

9. Öğretmen derse başlamadan önce felsefenin işlevleri ile ilgili öğrencilerin dikkatini çekmek için aşağıdaki soruyu sorar:

İnsanların farklı ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlara her kültür çeşitli araçlar üreterek cevap verir. Örneğin insanların beslenme ihtiyacını, ekonomi kurumu hizmetler sunarak gidermeye çalışır. Peki, felsefe bireysel ve toplumsal anlamda bizim hangi ihtiyaçlarımızı karşılar?

Buna göre öğretmenin sorusuna aşağıdakilerden hangisi bir cevap olamaz?

- A) Ön yargılardan uzak durabilme
- B) Çok yönlü bakış kazanabilme
- C) Toplumların geleceğini planlayabilme
- D) Olguları deneyle sınavabilme
- E) Akla ve iradeye değer veren bir toplum oluşturabilme

10. Aşağıda G. Deleuze ve F. Guattari yazarlarının “Felsefe Nedir?” isimli eserinin ön sözünden bir bölüme yer verilmiştir:

“Felsefe nedir?”; felsefe ne tür bir düşünce formu olduğunu söylediği ölçüde, sanattan ve bilimden neden ve nasıl ayrıldığını ortaya koymaktadır. Ama bu üç form arasında, ittifaklar, çatallaşmalar, eklemlenmeler, karşılıklı atıflar da hiç eksik olmaz. “Üç düşünce biçimi, birleşim ve özdeşleşim olmaksızın kesişir, içiçe girer. Felsefe, kavramlarıyla olayları çıkartır; sanat, duyumlarıyla anıtlar diker; bilim de, fonksiyonlarıyla şeylerin durumlarını kurar.” Bir yandan, üç düşünce, üç temel bilme formunun özgünlüğünü ve özerkliğini kurarken, bir yandan da bu üçünü, yanlış anlamaların, çatışmaların veya kibirlerin, kostaklanmaların ötesinde, birbirini kollamaya, birbirine gereksinmeye ve birbirini anlamaya mahkûm eden şey nedir o hâlde? Bizatihi zihin olan ve “ben” öznesini telaffuz eden bir beyin...

Bu metinden hareketle;

- I. Felsefe, bilim ve sanat arasında bazı çatışmalar olsa da birbirlerine ihtiyaçları vardır.
- II. Felsefe; bilim ve sanata yön verir.
- III. Felsefe, bilim ve sanat insana özgü etkinliklerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) Yalnız II.
- C) I ve II.
- D) I ve III.
- E) I, II ve III.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

11.

Farabi'ye göre felsefe ve din, insanın varlığı karşın bir tutum veya tavır içerisinde olmasıdır ve her ikisi de hakikate dair bilgi ve değer üretirler.

F. Bacon'a göre felsefe, deney ve gözleme dayanan bilimsel veriler üzerine düşündürmektir. Onun felsefesinin merkezinde bilim vardır.

Buna göre her iki filozofun felsefeye ilişkin tanımlarının farklı olmasında;

- I. düşünce tarihinde farklı dönem ve kültürlerde, farklı bakış açılarının var olması,
- II. filozofların felsefi düşünceyi farklı sistemlerin etkileşimleri olarak değerlendirmesi,
- III. felsefi düşünceden diğer disiplinlerin zamanla ayrılması

hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) Yalnız II.
- C) I ve II.
- D) I ve III.
- E) I, II ve III.

12. Yaşam, zaman stadyumunda bir yarış, bir performanslar ve tercihler zinciri midir?

Engellerle dolu bir yolu izleyip, bu engelleri aşarak, bir noktadan diğerine ulaşmak için sarf edilen bir çabadan mı ibarettir yoksa?

Sadece bir yerlere ulaşmak ya da bir şeyler olmak mıdır?

Yoksa seçilmiş ya da verilmiş belli bir yolda yürüyüşüne devam etmek, kimi zamanda koşmak mıdır?

Hepsidir yaşam...

Felix Marti ve Ibanez "Felsefe Öyküleri"

Bu alıntıdan hareketle aşağıdakilerden hangisine kesinlikle ulaşamaz?

- A) Yaşamsal anlam arayışı, insan için söz konusudur.
- B) İnsan yaşamı bazı engellerin yaşanabileceği bir sahnedir.
- C) İnsan tercihleri ile kendi yaşamını var eder.
- D) İnsan yaşamında belli hedeflere doğru koşmaktadır.
- E) İnsan, yaşamına indirgenemeyen bir varlıktır.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

13. Felsefe insan yaşamını ilgilendiren her konuyu inceleme ve soruşturma alanı olarak seçtiği gibi, bizatihi “insanı” da ele alıp inceler. Esasında din, bilim ve felsefe alanlarının her biri insan gerçeğini birbirinden bağımsız olarak ele alıp incelemektedir. Bu açıdan bakıldığında insanın bir teolojik yanı, bir felsefi yanı ve bir de doğa bilimsel antropolojisi vardır. Teolojik yanı, onu Tanrı'nın kulu, inanç ve ibadetler varlığı olarak ele alırken; felsefi yanı “insanı insan yapan şeyin akı olduğu” gerçeğinden hareket ederek açıklar. Doğa bilimsel antropoloji ise insanla hayvan arasında bir varlık farkı değil, sadece bir derece farkı bulur. Söz konusu alanlar insan gerçeğine parçacı bir perspektifle bakarlar ve bu nedenle de insan gerçekliğini kaçırmaları.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) İnsanın bütünselliğinin göz ardı edilmesi
- B) İnsanın akılsal yönünün ihmal edilmesi
- C) İnsan ve yaşamı arasında bir ayırım yapılmaması
- D) Din, bilim ve felsefenin konuyu ele alış şekli olarak farklılık göstermesi
- E) İnsan gerçeğine yeterince farklı perspektiflerden bakılmaması

14. Filozof öncelikle soru soran bir kişidir, ama sıradan ilişkilerdeki sorulardan farklı olarak onun soruları, başkalarına değil, öncelikle kendinedir. Zaten filozofu kendi kendisiyle yaptığı konuşmalara başlatan etken de, genellikle kendisine sorduğu bu sorulardır. Peki, bu soruları söz gelimi “İnsan eylemlerinde özgür müdür?” sorusunu neden başkalarına değil de kendisine sormuş olabilir? Onun sorduğu soruya ilişkin başkalarından alacağı hiçbir cevapla yetinmemesi, ele aldığı sorunun çok daha derinlerine inmeye çalışması filozofun en önemli özelliğidir. Çünkü filozofun sorduğu sorular, yanıtları bir kerede verilebilecek sorular değildir. Ayrıca yine bu sorular, genellikle, verilen yanıtlarda soruyu soranın belirleyici özelliğinin ağır bastığı sorulardır.

Bu parçada filozofun sorularının özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Yanıtlarının tek seferde verilememesi
- B) Öznelliğin ön planda olması
- C) Öze ilgili derinlemesine incelemeler içermesi
- D) Öncelikle kendine yönelmesi
- E) Olgusal gerçeklere yönelik olmaması

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

15. Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir. Peki, nasıldır bu felsefe soruları? Hiç düşündünüz mü? Felsefe tarihinde yer alan Sokrates'in diyaloglarının önemi de eserlerinin içeriğinde yer alan soruların niteliğinden gelmektedir. Bulduğumuz ortamlarda tartışırken çoğu zaman bilgimizi plansız ve amaçsız olarak sunarız. Hâlbuki Sokrates'in soruları hiç de plansız değildir. Onun soruları çoğu zaman kişinin bir fikre neden sahip olduğunu, fikrin öncekilerle ilişkisini, faydasını; söz gelimi o fikrin karşınının ne olduğunu ya da fikrin çürütülmesini sağlayan ve düşündüren sorulardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Sokratik sorulara örnek gösterilemez?

- A) Bu söylediğin bize nasıl yardımcı oluyor?
- B) Sana katılmayan birisi ne söylerdi?
- C) Bu söylediğin önceden söylenenlerle uyuyor mu?
- D) Bu fikri tartışılmaksızın nasıl kabul ettirirsin?
- E) Bunun doğruluğunu nasıl sınarsın?

16. Felsefe ne işe yarar? diye düşünecek olursak; "Sanat, ekonomi, spor ve bilim gibi felsefe de birey yaşamında bir takım işlevlere sahiptir." diyebiliriz. Bu işlevlerden bazıları;

- Bireyin farklı fikirlere açık olabilmesi,
- Özgürce düşünebilmesi,
- Kendi hayatına yön verebilmesi,
- Olgu ve olayları akıl yoluyla çözümleyebilmesi şeklinde sıralanabilir.

Bireysel temelde sıralanan bu işlevlerin her birinin toplumsal alanda karşılıkları vardır.

Buna göre, yukarıdaki bireysel işlevlerin her birinin toplumsal karşılıkları düşünüldüğünde hangi seçenek açıkta kalır?

- A) Toplumların geleceğinin planlanması
- B) İnsanların kendini özgürce ifade edeceği bir toplumun oluşturulması
- C) Farklı toplulukların bir arada yaşayabilmesi
- D) Ortak bir kültürün oluşturulması
- E) Akla ve iradeye değer veren bir toplum olunması

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

17. Derste sunum yapan Lütfiye arkadaşlarına;

“Elinizde taptaze, leziz mi leziz kırmızı bir domates var. Bu domatesin kırmızı olduğunu nasıl biliyorsunuz?” diye sorar ve arkadaşlarından şu cevapları alır:

- Çünkü kırmızı olduğunu net bir biçimde görüyorum.
- Çünkü her insan bu renge kırmızı der.
- Çünkü kırmızı olduğunu biliyorum ve zaten kırmızı. Ardından;

“Bir şeyi bildiğinizin nasıl farkına varırsınız? Emin olduğunuzu düşündüğünüz bir konuda sizin böyle düşünmenize sebep olan nedir? Haklı olduğunuz kanaatine de nereden vardınız? Bir şeyi bildiğinizden kesin olarak nasıl emin olabilirsiniz?” gibi sorular sorarak felsefi düşüncenin ve felsefi soruların özelliklerini anlamalarını ister.

Buna göre Lütfiye'nin sormuş olduğu sorular felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile daha çok ilgilidir?

- A) Sorgulama - şüphe duyma
- B) Eleştirel olma - evrensel olma
- C) Rasyonel olma - sistemli olma
- D) Refleksif olma - tutarlı olma
- E) Eleştirel olma - yığılımlı ilerleme

18. “Bir delik gören insan onu kendi eliyle kapatmak ister, filozof bir delik gördüğünde parmağını ya da kolunu sokmadan edemez.” Jean Paul Sartre

Sartre'ın bu sözünde felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Her şeyi ilk defa görüyormuş gibi ona şaşırabilmek, merak edip araştırmaya başlamak felsefi düşüncenin temel niteliklerindedir.
- B) Herhangi bir düşünceyi ya da görüşü ele alırken onu olduğu gibi kabul etmek yerine akıl süzgecinden geçirmek felsefi düşüncenin temel özelliklerindedir.
- C) Felsefi düşüncenin en temel niteliği konu ve yöntem açısından akılsal bir uğraşı olmasıdır.
- D) Felsefe yaparken filozofun, kendine ait bir sistem inşa etmesi ve düşünceleri için bir açıklama modeli oluşturması felsefi düşüncenin en kritik noktalarındandır.
- E) Bir şeyin ne olduğu bilindikten sonra onun ne olmadığı hakkında sonuçlara varmak felsefi düşünme tarzının temelidir.

1. Ünite: Felsefe İle Tanışma

19. Günübirlik haz peşinde koşuyor insan. Günübirlik haz edinimlerimiz bedenimizi doyuruyor ama zihnimiz ve ruhumuzun açlığı hâlâ devam ediyor. Ancak insan iç dünyasına yöneldiği andan itibaren hayata dair olanları ve yaptıklarını sorgulayarak felsefenin kapısını aralamış oluyor. Bilme ve anlama isteği artık anlık hazlarını gölgeliyor. Böylesi bir durumda insan, adını koymasa da felsefenin içine girmiştir artık..

Buna göre felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düşünen insanın felsefenin içinde yer aldığı
- B) Zor bir uğraş olduğu
- C) İnsana sorumluk yüklediği
- D) Metafizik alanla yetindiği
- E) Bilime giden yolu araladığı

20. Platon'un "Devlet" adlı eseri "İdeal bir toplumda düzen ve adaletli devlet nasıl olabilir?" sorusuna cevap aradığı bir ütopyadır. Bu eser Antik Çağ'dan günümüze önemini yitirmemiş ve her çağda pek çok filozofu etkilemiş olan önemli bir siyaset eseridir.

Bu parçadan çıkarılabilecek sonuç felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Akılsallık
- B) Evrensellik
- C) Sorgulayıcılık
- D) Öznellik
- E) Tutarlılık

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.